

לימודים לתואר שני בלשון העברית
(סימן מחשב 123-2)

מטרת הלימודים

הלימודים במחלקה ללשון העברית מתמקדים בחקר העברית לתקופותיה ולמסורותיה בזיקה ללשונות השמיות וללשונות מודרניות. המחקר מתבסס על הלשון הכתובה, על הלשון המדוברת, על מסורות הלשון ועל לשונות היהודים ומסתמך על כלים בלשניים ופילולוגיים.

משך הלימודים

משך הלימודים לתואר השני הוא שנתיים (לא כולל שנת השלמות). לימודי התואר השני מרוכזים בד"כ בימים ד'-ה'.

נתיבי הלימוד

המחלקה ללשון העברית מציעה לימודים עיוניים בשני נתיבים :

א. נתיב כללי (ללא עבודת גמר)

ב. נתיב מחקרי (כולל עבודת גמר)

בנוסף, המחלקה מציעה לימודים במגמה לעריכה לשונית בשני הנתיבים

לימודי השלמה (לסטודנטים ללא רקע אקדמי קודם)

קורסי השלמה			
שנה	מספר קורס	שם הקורס	מס שעות
השלמה	123-1-1011	ניקוד א'	2
	123-1-2331	ניקוד ב'	2
השלמה	123-1-2571	מבוא לדקדוק א'	2
	123-1-2581	מבוא לדקדוק ב'	2
השלמה	123-1-1021	ניתוח תחבירי א'	2
	123-1-2411	ניתוח תחבירי ב'	2
השלמה	123-1-1081	תורת ההגה של לשון המקרא	2
השלמה	123-1-1141	תחביר העברית החדשה	2
	123-1-1111	או תחביר לשון המקרא	2
השלמה	123-1-1131	תורת הצורות של לשון המקרא א'	2
	123-1-2261	תורת הצורות של לשון המקרא ב'	2
השלמה	123-1-1461	סמנטיקה	2

הערות כלליות:

1. יש להשלים את קורסי היסוד 'ניקוד' ו'מבוא לדקדוק' ורצוי גם את הקורס 'תורת ההגה של לשון המקרא' לפני הקורס 'תורת הצורות של לשון המקרא'.
2. יש להשלים את קורס היסוד 'ניתוח תחבירי' לפני קורס תחביר מתקדם ('תחביר העברית החדשה' או 'תחביר לשון המקרא').
3. ציון המעבר בשלושת המבואות: 'ניקוד', 'מבוא לדקדוק', 'ניתוח תחבירי' הוא 80 וביתר הקורסים - 65.
4. בשלושת קורסי המבוא ('ניקוד', 'מבוא לדקדוק' ו'ניתוח תחבירי') תיערך בחינת פטור בתחילת השנה. ניתן ללמוד לבחינות בדקדוק ובתחביר מספרי ההכנה לבחינות הבגרות.
5. יש ללמוד לפחות חמישה מקורסי ההשלמה בשנת ההשלמות, והשאר (שני קורסי השלמה) ילמדו בשנה הראשונה של התואר השני.
6. לצד לימודי ההשלמה, באישור רכזת המגמה או האחראיות על התיב העיוני, ניתן ללמוד עד שני קורסי מ.א.
7. סטודנטים שלמדו בתואר הראשון קורסים מקבילים במחלקות אחרות (כגון: בלשנות) עשויים לקבל פטור מחלק מהקורסים.
8. לימודי ההשלמה, כמו לימודי התואר השני, מרוכזים ברוב המקרים בימים ד' ו-ה'.
9. סמינר מחלקתי - כל הסטודנטים, לרבות תלמידי השלמות, חייבים בהשתתפות פעילה בסמינר המחלקתי. הסמינר מתקיים אחת לשבועיים ומזכה ב-1 נק"ז בכל סמסטר לאורך שנתיים של התואר השני (סה"כ 4 נק"ז). במקרה של אישור הארכת לימודים לשנה שלישית, ההשתתפות בסמינר המחלקתי היא חובה אך ללא רישום.

הנתיב הכללי-עיוני

נתיב זה מיועד לסטודנטים המעוניינים בהעמקת הידע ובהרחבת השכלתם בלשון. על הסטודנטים ללמוד קורסי בחירה, להשתתף בסמינר המחלקתי, ללמוד שפה שמית קדומה ולכתוב שתי עבודות סמינר. כמו כן, על הסטודנטים להיבחן בבחינת גמר עם סיום חובות השמיעה לתואר, בתום שנת הלימודים השנייה בתואר.

שפה שמית קדומה - הסטודנטים חייבים בלימוד שפה שמית קדומה בהיקף 4 נק"ז (ברמת מתחילים/מתקדמים). שפה שנלמדה ברמת מתחילים בתואר הראשון בלשון עברית יכולה להילמד ברמת מתקדמים בתואר השני. שפה שלא נלמדה בתואר הראשון במחלקה ללשון עברית יכולה להילמד בתואר שני ברמת מתחילים.

קורסים (פרט ללימודי שפות) - ניתן ללמוד קורסים ברמת תואר שני בלבד ממחלקות אחרות, וזאת עד שליש מסך הנקודות הנדרשות לתואר. שיעורים אלו טעונים אישור של ועדת המוסמכים המחלקתית, אלא אם הם מופיעים במערכת השעות של המחלקה ללשון העברית. כל הקורסים הם בגדר קורסי בחירה. כל קורס ניתן לכל היותר אחת לשנתיים. הסטודנטים רשאים להשתתף באחת משתי הסדנאות הבסיסיות במגמת העריכה: 'יסודות העריכה' או 'נורמטיביות בלשון'.

עבודות סמינר - במהלך הלימודים יש לכתוב שתי עבודות סמינר.

תכנית הלימודים בנתיב הכללי-עיוני

שנה	מספר קורס	קורסים	נק"ז
א' ו-ב'		שפה שמית קדומה	4
א' ו-ב'		קורסי בחירה	32
א'	123-2-5121	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה)- א'	1
	123-2-5131	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה)- ב'	1
ב'	123-2-5481	סמינר מחלקתי (שנה שנייה)- א'	1
	123-2-5491	סמינר מחלקתי (שנה שנייה)- ב'	1
ב'	-	בחינת גמר	0
סה"כ לתואר			40 נק"ז

בחינת גמר - בודקת התמודדות עצמאית עם מאמרים אקדמיים שלא נלמדו בקורסים. כל שנה נבחרים מאמרים חשובים בתחומי העברית העתיקה והחדשה, שפות שמיות, שפה וחברה ושאר הנושאים שנלמדים בתואר השני במגמה העיונית. רשאים לגשת לבחינת הגמר סטודנטים שסיימו את כל חובותיהם לתואר. סטודנטים בנתיב המחקרי פטורים מבחינת הגמר.

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	80%
בחינת גמר	20%

הנתיב הכללי - מגמת עריכה לשונית

לימודים אלו יכשירו את הסטודנטים לעסוק בעריכה לשונית ובייעוץ לשוני. התכנית מקנה מיומנויות עריכה הנוגעות לטקסטים עיוניים (מאמרים, עבודות גמר ועוד), עיתונאיים (חדשות, פרסומות ועוד) וספרותיים. נוסף לתנאי הקבלה המשותפים לכלל המועמדים לתואר השני, מועמדים שמעוניינים ללמוד במגמת עריכה ואינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית עשויים להתבקש לעבור ריאיון אישי ומבדק. בשונה מיתר תלמידי התואר השני, תלמידי המגמה יכתבו רק עבודת סמינר אחת (באחד מהקורסים המוצעים לתואר השני, אך לא בסדנה) ובנוסף יידרשו לכתוב עבודת עריכה בהיקף גדול באחת מהסדנאות המתקדמות. במקום שפה שמית רשאים תלמידי המגמה ללמוד קורס בעברית הקדומה. בתום השנה השנייה ללימודים, עם סיום חובות השמיעה לתואר, יחויבו כל תלמידי המגמה בבחינת גמר. יתר הדרישות הן כמפורט לעיל לגבי הנתיב הכללי העיוני.

קורסי החובה הקשורים ישירות לעבודת העריכה יהיו בהיקף של 22 נק"ז ויכללו הן לימודים תיאורטיים והן לימודים מעשיים.

ראשת המגמה: ד"ר אסנת דמרי osnatd@bgu.ac.il (ד"ר פנינה שוקרון-נגר נמצאת בשבתון בתשע"ו)

תכנית הלימודים בנתיב הכללי - מגמת עריכה לשונית

קורסי חובה:			
שנה	מספר הקורס	שם הקורס	נק"ז
א'	123-2-0069	העברית הנורמטיבית א'	2
	123-2-0079	העברית הנורמטיבית ב'	2
א'	123-2-0089	סדנה ביסודות העריכה א'	2
	123-2-0211	סדנה ביסודות העריכה ב'	2
ב'	123-2-0215	קריאה מודרכת וסוגיות של עריכת טקסטים ספרותיים א'	2
	123-2-0225	קריאה מודרכת וסוגיות של עריכת טקסטים ספרותיים ב'	2
ב'	123-2-0130	סדנה בעריכת טקסטים בעיתונות	2
ב'	123-2-0010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים א'	2
	123-2-1010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים ב'	2
ב'	123-2-0020	סדנה בעריכת תרגום א'	2
	123-2-0030	סדנה בעריכת תרגום ב'	2
א'	123-2-5121	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה) - א'	1
	123-2-5131	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה) - ב'	1
ב'	123-2-5481	סמינר מחלקתי (שנה שנייה) - א'	1
	123-2-5491	סמינר מחלקתי (שנה שנייה) - ב'	1
		סה"כ קורסי חובה	26
א' ו-ב'		* סה"כ קורסי בחירה	14
ב'	-	בחינת גמר	0
סה"כ לתואר			40 נק"ז

* אחד מקורסי הבחירה צריך להיות בעברית הקדומה או בשפה שמית אחרת (ערבית למתקדמים, ארמית למתקדמים, אכדית, פניקית ועוד). סטודנטים שאינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית יחויבו במסגרת קורסי הבחירה בקורס 'טקסטים מן המקורות', הניתן אחת לשנתיים (4 נק"ז), ובקורס "סוגות ומשלבים של העברית החדשה" (2 נק"ז). סטודנטים אלו בלבד רשאים במסגרת קורסי הבחירה ללמוד קורסי חובה מהתואר הראשון (למשל: "תחביר לשון המקרא"; "תורת ההגה של העברית החדשה" ועוד). לרבות שפות שמיות ברמה בסיסית (ערבית למתחילים וארמית למתחילים).

בחינת גמר - כל הסטודנטים במגמה לעריכה לשונית (בנתיב הכללי ובנתיב המחקרי) מחויבים בבחינת גמר. הבחינה תבחן את יכולתם של הסטודנטים לערוך באופן עצמאי מבעים וטקסטים. החומר לבחינה יכלול את תוכני הקורסים להלן: "סדנה ביסודות העריכה", "נורמטיביות בלשון", "סדנה בעריכת טקסטים עיוניים" ו"סדנה בעריכת טקסטים בעיתונות". רשאים לגשת לבחינת הגמר סטודנטים שסיימו את הקורסים הללו ואת כל חובות השמיעה בתואר.

הרכב הציון הסופי לתואר בנתיב הכללי-עריכה לשונית

קורסים	80%
בחינת גמר	20%

הנתיב המחקרי-עיוני

נתיב זה מיועד בעיקר לסטודנטים המעוניינים להמשיך בלימודיהם לתואר השלישי. הלימודים בנתיב המחקרי טעונים אישור של ועדת המוסמכים המחלקתית ומותנים בסיום התואר הראשון בממוצע של 88 לפחות ובהסכמה של אחד ממרצי המחלקה להנחות את הסטודנט בכתיבת עבודת הגמר בנושא מוסכם מראש.

במסגרת חובות השמיעה לתואר על הסטודנטים בנתיב המחקרי לכתוב שתי עבודות סמינר, ללמוד שפת מחקר מודרנית ברמת מתקדמים (ללא נק"ז בהתאם להמלצת המנחה) ולכתוב עבודת גמר. תיתכן דרישה לקורסים נוספים בהתאם להמלצת המנחה. המנחה אף רשאי לפטור מהחובה ללמוד שפת מחקר מודרנית שנייה אם אין צורך מחקרי לכך.

שפה שמית קדומה - הסטודנטים חייבים בלימוד שפה שמית קדומה בהיקף 4 נק"ז (ברמת מתחילים/מתקדמים). שפה שנלמדת כשפת חובה ברמת מתחילים בתואר הראשון בלשון עברית (למשל ערבית) יכולה להילמד ברמת מתקדמים בלבד בתואר השני. שפה שלא נלמדת כשפת חובה בתואר הראשון במחלקה ללשון יכולה להילמד בתואר השני ברמת מתחילים או מתקדמים.

קורסים - ניתן ללמוד קורסים ברמת תואר שני בלבד ממחלקות אחרות, וזאת עד שליש מסך הנקודות בתואר (3 קורסים). שיעורים אלו טעונים אישור של ועדת המוסמכים המחלקתית, אלא אם הם מופיעים במערכת השעות של המחלקה ללשון העברית. כל קורס ניתן לכל היותר אחת לשנתיים. הסטודנטים רשאים להשתתף באחת משתי הסדנאות הבסיסיות במגמת העריכה: "יסודות העריכה" או "נורמטיביות בלשון".

עבודות סמינר – על הסטודנטים לכתוב שתי עבודות סמינר במהלך הלימודים.

תכנית הלימודים בנתיב המחקרי-עיוני

שנה	מספר קורס	קורסים	נק"ז
א' ו' ב'		שפה שמית קדומה	4
א' ו' ב'		קורסי בחירה	24
א'	123-2-5121	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה)- א'	1
	123-2-5131	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה)- ב'	1
ב'	123-2-5481	סמינר מחלקתי (שנה שנייה)- א'	1
	123-2-5491	סמינר מחלקתי (שנה שנייה)- ב'	1
ב'	123-2-9991	עבודת גמר (סמסטר א')	4
	123-2-9992	עבודת גמר (סמסטר ב')	4
סה"כ לתואר			40 נק"ז

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	50%
עבודת גמר	50%

הנתיב המחקרי במגמה לעריכה לשונית

לימודים אלו יכשירו את הסטודנטים לעסוק במחקר לשוני (ראו לעיל בסעיף זה), בעריכה לשונית ובייעוץ לשוני. התכנית מקנה מיומנויות עריכה הנוגעות לטקסטים עיוניים (מאמרים, עבודות גמר ועוד), עיתונאיים (חדשות, פרסומות ועוד) וספרותיים. נוסף לתנאי הקבלה המשותפים לכלל המועמדים לתואר השני, מועמדים שמעוניינים ללמוד במגמת עריכה ואינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית עשויים להתבקש לעבור ריאיון אישי ומבדק. בשונה מיתר תלמידי התואר השני, תלמידי המגמה יכתבו רק עבודת סמינר אחת (באחד מהקורסים המוצעים לתואר השני, אך לא בסדנה) ובנוסף יידרשו לכתוב עבודת עריכה בהיקף גדול באחת הסדנאות המתקדמות. במקום שפה שמית אחרת רשאים תלמידי המגמה ללמוד קורס בעברית הקדומה. בתום השנה השנייה ללימודים, עם סיום חובות השמיעה לתואר, יחויבו כל תלמידי המגמה בבחינת גמר. יתר הדרישות הן כמפורט לעיל לגבי תואר שני.

קורסי החובה הקשורים ישירות לעבודת העריכה יהיו בהיקף 22 נק"ז ויכללו הן לימודים תיאורטיים והן לימודים מעשיים. תיתכן דרישה לקורסים נוספים על-פי צורכי המחקר ובהתאם להמלצת המנחה.

ראשת המגמה: ד"ר אסנת דמרי osnatd@bgu.ac.il (ד"ר פנינה שוקרון-נגר נמצאת בשבתון בתשע"ו)

תכנית הלימודים בנתיב המחקרי - מגמת עריכה לשונית

קורסי חובה:			
שנה	מספר הקורס	שם הקורס	נק"ז
א'	123-2-0069	העברית הנורמטיבית א'	2
	123-2-0079	העברית הנורמטיבית ב'	2
א'	123-2-0089	סדנה ביסודות העריכה א'	2
	123-2-0211	סדנה ביסודות העריכה א'	2
ב'	123-2-0130	סדנה בעריכת טקסטים בעיתונות	2
ב'	123-2-0010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים א'	2
	123-2-1010	סדנה בעריכת טקסטים עיוניים ב'	2
ב'	123-2-0020	סדנה בעריכת תרגום א'	2
	123-2-0030	סדנה בעריכת תרגום ב'	2
		סה"כ קורסי חובה	18
א'	123-2-5121	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה) - א'	1

1	סמינר מחלקתי (שנה ראשונה) - ב'	123-2-5131	
1	סמינר מחלקתי (שנה שנייה) - א'	123-2-5481	ב'
1	סמינר מחלקתי (שנה שנייה) - ב'	123-2-5491	
10	*סה"כ קורסי בחירה		א' ו-ב'
4	עבודת גמר (סמסטר א')	123-2-9991	ב'
4	עבודת גמר (סמסטר ב')	123-2-9992	
0	בחינת גמר	-	ב'
40 נק"ז			סה"כ לתואר

* אחד מקורסי הבחירה צריך להיות בעברית הקדומה או בשפה שמית (ערבית למתקדמים, ארמית למתקדמים, אכדית, פניקית ועוד). ניתן להשתתף בקורס בשפה שמית המוצע לתלמידי התואר הראשון. סטודנטים שאינם בוגרי תואר ראשון בלשון העברית יחויבו במסגרת קורסי הבחירה בקורס 'טקסטים מן המקורות', הניתן אחת לשנתיים (4 נק"ז) ובקורס "סוגות ומשלבים של העברית החדשה" (2 נק"ז). בבחירת קורסי הבחירה מומלץ להתייעץ עם המנחה.

עבודת גמר - בעבודה יתבטא כושר הסטודנטים לכתוב עבודה מדעית עצמאית המושתתת על מקורות ראשוניים ומשניים. העבודה תשקף כושר ניתוח וסינתזה, בקיאות בחומר הלשוני, שליטה מקפת ומעמיקה בספרות המקצועית ויכולת ניסוח והתבטאות בהירה. לפני תחילת הסמסטר הראשון או השני ללימודים יבחרו הסטודנטים חבר סגל מן המניין בדרגת מרצה ומעלה מהמחלקה שייאות להנחותם בכתיבת עבודת הגמר, וביחד הם יגבשו נושא לעבודה מראש עוד לפני תחילת הסמסטר הראשון. עד סיום השנה הראשונה ללימודים יגישו הסטודנטים הצעת מחקר לאישור. עד תום השנה השנייה ללימודים ישלימו הסטודנטים את חובות השמיעה לתואר ויגישו עבודת גמר לשיפוט. בהמלצת המנחה וועדת המוסמכים של המחלקה ובאישור הפקולטה ניתן להגיש את עבודת הגמר לשיפוט עד תום השנה השלישית ללימודים.

בחינת גמר - כל הסטודנטים במגמה לעריכה לשונית (בנתיב הכללי ובנתיב המחקרי) מחויבים בבחינת גמר. הבחינה תבחן את יכולתם של הסטודנטים לערוך באופן עצמאי מבעים וטקסטים. החומר לבחינה יכלול את תוכני הקורסים להלן: "סדנה ביסודות העריכה", "נורמטיביות בלשון", "סדנה בעריכת טקסטים עיוניים" ו"סדנה בעריכת טקסטים בעיתונות". רשאים לגשת לבחינת הגמר סטודנטים שסיימו את הקורסים הללו ואת כל חובות השמיעה בתואר.

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	40%
עבודת גמר	50%
בחינת גמר	10%

לפרטים נוספים : גב' שמחה וורים 08-6472092, warim@bgu.ac.il

מומלץ לקרוא גם את תקנון הלימודים הכללי לתואר השני הנמצא באתר הפקולטה.